

Крамар Ірина

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Потюк Василь

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Iryna Kramar

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Vasyl Potiuk

Postgraduate Student of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК КАТАЛІЗАТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A CATALYST FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY SYSTEM

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та трансформації бізнес-середовища безпека підприємства набуває принципово нових характеристик. Інтенсивний розвиток штучного інтелекту (ШІ) за останні десятиліття став визначальною тенденцією у сфері науки та технологій, що суттєво впливає на всі аспекти діяльності підприємств, включаючи систему їх економічної безпеки [1]. За оцінками міжнародних експертів, саме впровадження технологій штучного інтелекту стане ключовим фактором економічного зростання у найближчі роки.

Економічна безпека сучасного підприємства є комплексною системою заходів, спрямованих на захист від внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення стабільного функціонування та розвитку в умовах невизначеності. При цьому, впровадження технологій штучного інтелекту дозволяє вивести цю систему на якісно новий рівень, забезпечуючи більш ефективний моніторинг загроз, аналіз ризиків та прийняття управлінських рішень [3, с. 324].

Особливої актуальності питання інтеграції штучного інтелекту в систему економічної безпеки набуло в умовах глобальної цифровізації та переходу значної частини бізнес-процесів у віртуальне середовище. Технології ШІ дозволяють не лише автоматизувати рутинні процеси безпеки, але й забезпечують превентивне виявлення потенційних загроз, що суттєво підвищує рівень захищеності підприємства.

У вітчизняному бізнес-середовищі розвиток та впровадження технологій штучного інтелекту отримали додатковий імпульс після схвалення Кабінетом Міністрів України концепції розвитку штучного інтелекту [2], що сприяло створенню сприятливих умов для інтеграції ШІ в різні сфери економічної діяльності, включаючи системи безпеки підприємств. Позитивна динаміка розвитку ринку ШІ в Україні свідчить про зростаючий інтерес бізнесу до цих технологій та їх потенціалу у сфері забезпечення економічної безпеки.

Штучний інтелект створює для підприємств нові можливості у сфері захисту від кіберзагроз, які стають все більш складними та різноманітними. Сучасні системи ШІ здатні аналізувати величезні масиви даних у режимі реального часу, виявляючи підозрілі активності та потенційні загрози ще до того, як вони встигнуть завдати шкоди підприємству [4, с. 60]. Це особливо важливо в умовах зростання кількості та складності кібератак, які можуть призвести до значних фінансових втрат та репутаційних ризиків. Досвід провідних компаній свідчить, що використання штучного інтелекту в системі економічної безпеки дозволяє суттєво підвищити ефективність протидії загрозам при одночасній оптимізації витрат на забезпечення безпеки. ШІ допомагає автоматизувати рутинні процеси, вивільняючи ресурси для вирішення більш складних стратегічних завдань.

Варто також зазначити, що важливим аспектом впровадження ШІ в систему економічної безпеки є його здатність до самонавчання та постійного вдосконалення алгоритмів захисту. На відміну від традиційних систем безпеки, які працюють за заздалегідь визначеними правилами, системи на основі штучного інтелекту здатні адаптуватися до нових видів загроз та вдосконалювати методи захисту на основі накопиченого досвіду.

В контексті сучасних глобальних викликів особливого значення набуває здатність систем штучного інтелекту аналізувати та прогнозувати макроекономічні тенденції, які можуть впливати на економічну безпеку підприємства. ШІ допомагає виявляти приховані взаємозв'язки між різними економічними показниками та передбачати потенційні ризики, пов'язані зі змінами у глобальному економічному середовищі.

Разом з тим, впровадження ІІІ в систему економічної безпеки вимагає від підприємств значних інвестицій не лише в технологічну інфраструктуру, але й у розвиток відповідних компетенцій у персоналу. Успішна інтеграція таких технологій можлива лише за умови системного підходу, який враховує технічні та організаційні аспекти впровадження.

Особливу увагу при впровадженні ІІІ в систему економічної безпеки слід приділяти питанням етики та захисту персональних даних, а його використання повинно відбуватися з дотриманням усіх правових норм та етичних принципів, забезпечуючи баланс між ефективністю захисту та правами особистості. Важливим аспектом є також інтеграція систем штучного інтелекту з існуючими механізмами забезпечення економічної безпеки підприємства, що вимагає ретельного планування та поетапного впровадження, щоб уникнути порушення поточних процесів безпеки та забезпечити плавний перехід до нових технологій.

Перспективним напрямком розвитку систем економічної безпеки на основі ІІІ є створення інтегрованих платформ, які об'єднують різні аспекти безпеки - від фізичного захисту до кібербезпеки. Такі платформи забезпечують комплексний підхід до управління ризиками та дозволяють більш ефективно координувати заходи з забезпечення безпеки.

Таким чином, штучний інтелект виступає потужним каталізатором інноваційного розвитку системи економічної безпеки підприємства, забезпечуючи якісно новий рівень захисту від сучасних загроз та викликів. Успішна інтеграція ІІІ вимагає системного підходу, належного ресурсного забезпечення та постійного розвитку компетенцій персоналу. В умовах зростання кількості й рівня впливу загроз економічній безпеці підприємств, впровадження технологій штучного інтелекту стає не просто конкурентною перевагою, а необхідною умовою виживання та розвитку бізнесу.

Перелік використаних джерел:

1. Колесніков А. П., Карапетян О. М. Штучний інтелект: переваги та загрози використання. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.8.9> (дата звернення 08.11.2024)
2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 08.11.2024)
3. Гапєєва О. М., Головка Р. С., Вітютин В. Є. Економічна безпека підприємства в умовах діджиталізації. *Наукові перспективи*. 2023. №9 (39). С. 322-333.
4. Будник Л. А., Будник І. М. Вплив цифрових технологій на економічну безпеку бізнесу. *Пріоритети зміцнення безпеки держави та підвищення ефективності правоохоронної діяльності: національні та міжнародні контексти*. Збірник тез доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції (25 квітня 2024 р.), м. Тернопіль, 2024. С. 59-62.

УДК 330

Маліцький Володимир

студент групи ППм-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Науковий керівник: Винник Тетяна

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Volodymyr Malitskyi

Student of the group PPM-61

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Scientific supervisor: Tetiana Vynnyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

ON THE QUESTION OF THE FORMATION OF THE FINANCIAL SECURITY SYSTEM OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF WAR

Система фінансової безпеки є важливим інструментом захисту, який сприяє стійкості та стабільному функціонуванню підприємств навіть у кризу. На діяльність підприємств впливають зовнішні фактори, як-от економічна ситуація, інфляція та конкуренція, а також внутрішні чинники, такі як кваліфікація персоналу,